

El dia que va morir Kennedy

JOAN JOSEP ISERN

NARRATIVA

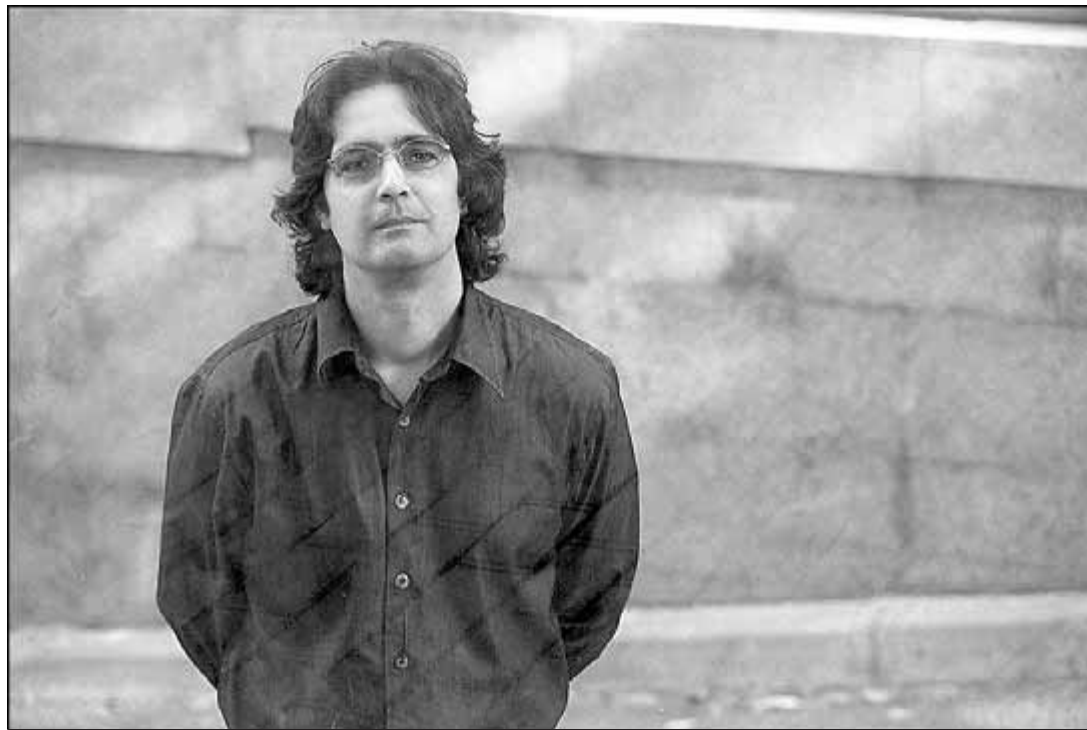
Vicenç Pagès, *La felicitat no és completa*. Premi Sant Joan. EDICIONS 62. Barcelona, 2003.

A bans d'arribar al seu darrer llibre, Vicenç Pagès tenia ja uns quants títols dignes de figurar en una antologia d'aquella generació que algú va voler batejar com de "la vamba olímpica" i que va tenir com a document fundacional de l'antologia generacional *La profecia*.

Pagès és autor d'una obra plena d'encerts. *El món d'Horaci* (1995) és una de les novel·les més ambicioses d'aquell moment. La interessant personalitat creativa de Pagès abasta diverses facetes: la de teoritzador amb l'esplèndid assaig *Un tramvia anomenat text* (1998), la de narrador -a part d'*El món d'Horaci* no haurien de perdre's tampoc *Carta a la reina d'Anglaterra* (1997)- i la de crític literari. Totes mostren que entén la literatura com una dialèctica entre el joc narratiu i els recursos de la llengua portats fins a l'extrem.

Amb *La felicitat no és completa* el lector gaudeix amb la seva afinadíssima conjunció entre to i registre, entre idees i llenguatge, entre argument i escriptura. Són set capítols amb tècniques diferents en cada un dels quals se'ns descriu una escena de la biografia d'Àngel Mauri, un personatge que, tot i tenir bastants trets del mateix autor, no l'hem d'entendre en absolut com el seu *alter ego*.

Algú ha dit també que a tra-

VICENÇ PAGÈS, ÚLTIM GUANYADOR DEL PREMI SANT JOAN DE NOVEL·LA

vés d'aquests set retrats Pagès dibuixa els contorns psicològics de la seva generació. Possiblement sigui així i *La felicitat no és completa* constitueix el manifest de la gent que, dit en termes terencians, anava a la guarderia el dia que van matar John F. Kennedy. La referència constant a la música de Bowie, Buggles, Joy Division, Assembly, Pink Floyd i Sabrina, la reproducció dels diferents argots, la referència als amics (gairebé mai veurem Àngel en una escena en solitari), les inseguretats i les neurosis, el paper del joc com a refugi (en cada capítol se'n fa algun, de joc)... tot plegat configuraria, sí, aquesta dimensió del llibre com a descripció del perfil generacional de Pagès. Tot i que, malgrat el seu interès, al meu

parer no és aquest el seu valor més important.

La felicitat no és completa és un exemple de com l'adopció d'una determinada tècnica narrativa per part de l'autor és substancial a la manera com vol que arribi al lector la seva història. En la primera escena, situada en la infantesa de Mauri, un narrador omniscient dissectiona de manera implacable una experiència que podria estar en els orígens del caràcter insegur del protagonista. En aquest episodi veurem el nen jugant a bales. El segon capítol, en la primera adolescència, descriu en to èpic un campament d'estiu de nois i noies. Explicat des d'un apropiadíssim *nosaltres* col·lectiu assistim als jocs de supervivència i a la ridiculització del

més feble com un assaig general del que després haurà de ser la vida.

El tercer episodi, amb un Àngel Mauri de 17 anys, és tot ell joc, música ambiental i diàlegs creuats una tarda de diumenge en un saló de futbolins i màquines recreatives. Un prodigi de tècnica. El quart -el pinyol del llibre- està estructurat al voltant del llenguatge i les seves trampes, gairebé com un tractat de semiòtica aplicada a l'activisme polític. L'acció transcorre a la Universitat Autònoma, on Àngel estudia periodisme. Tot el relat està escrit en primera persona i amb un to evocatiu. Una maratoniana partida de cartes ocupa la part central d'una història que no estalvia ni un gram de vidriol contra la militància política

pròpia de l'època. Reprodueixo una frase: "El Boig acabava de convèncer uns quants exaltats d'anar a Cerdanyola a tallar la via i se n'hi havia anat. Si bé revolucionari, el projecte no em convenia, ja que aquell dia pensava a tornar a casa amb la Renfe". I, de complement, una teoria perfecta per definir Àngel Mauri: la de l'adverbi -"Què és un adverbi?". "El que no és res més". "Doncs jo sóc un adverbi"- que acaba d'arrodonir la perfecta i implacable contundència del capítol.

La cinquena escena es desenvolupa al castell de Figueres durant un dia de guàrdia del protagonista, narrat en tercera persona i fidel a l'argot de la tropa. La penúltima escena és un viatge fugaç a Londres amb un company del *Diari de Barcelona* i una antiga nòvia.

MAURI DE COS PRESENT

L'últim capítol ens presenta un Mauri de cos present a la casa dels seus pares i amb alguns dels amics apareguts al llarg del llibre. És un episodi que pivota entre dues línies: el dramatismes, sobretot pel que fa als familiars més directes, i el distanciament dels amics, més preocupats per cobrir l'expedient que per altres consideracions. I, al final de tot, les explicacions del cosí del difunt que ens fan present un Àngel moribund i dedicat a confegir la llista dels amics que voldria que l'acompanyessin en el seu darrer trajecte. Una imatge que confirma que la felicitat no és mai completa, que no arriba prou a temps ni a tothom que la necessita. Pagès, que ens ha mantingut sorpresos i admirats al llarg del llibre, l'acaba aquí emocionant-nos.

Qui té por de Ramon Llull?

ANTÒNIA CARRÉ

ASSAIG

Anthony Bonner i Maria Isabel Ripoll Perelló, *Diccionari de definicions lullianes. Dictionary of lullian definitions*. UNIVERSITAT DE BARCELONA I UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS. Barcelona/Palma, 2003.

No és difícil imaginar-se com es podia escriure una obra a l'Edat Mitjana: al darrere d'una taula i amb abundants llibres de consulta al costat. Els intel·lectuals medievals disposaven d'una sèrie d'instruments de treball que sens dubte els facilitaven la feina, ja que teni-

en a l'abast enciclopèdies, summes, diccionaris, glossaris, vocabularis específics, reculls d'exemples ordenats per a, b, c, reculls de distincions... tota una bateria de recursos que els permetia de trobar fonts i argumentacions per al tema que havien triat de desenvolupar, ja fos de filosofia, de ciència o un senzill sermó.

En aquesta prestatgeria podia haver-s'hi encabint perfectament el *Diccionari de definicions lullianes*, si aleshores hagués existit. És cert que Ramon Llull mai no el va escriure, però no és menys verídica que l'illustre mallorquí va disseminar per la seva vastíssima obra més de sis-centes definicions que els recopiladors han tingut la paciència de recollir, després de rastre-

jar minuciosament 55 obres de Llull, especialment de l'etapa ternària de l'Art (1290-1308), que és la més abundant en definicions i en llistes de definicions.

En el diccionari s'hi ha recollit mots i definicions de tipologia diversa. Així, hi trobem mots en forma llatina o semillatina (com *affatus*, que "és aquell seny qui es fa la manifestació en la paraula qui dedins és concebuda, així com l'home qui diu e parla ço que pensa, e l'aucell atretal, així com la gallina qui crida a sos fills"), neologismes (com *bonificatiu*), paraules inventades per Llull mateix (com ara *amancia* i *amabundus*), vocabulari filosòfic (com les 17 definicions d'*ens*) i conceptes quotidians, que són definits amb dosis no menys-

UNA IMATGE DE RAMON LLULL

preables de poesia, com *alba*, que "és començament de resplendor e fi de tenebres", i *oració*, que "és veynança de Déu e d'home". Els autors del diccionari reporten les definicions en català i en llatí, les dues llengües més utilitzades per Llull, que adreçava així les seves obres a dos tipus de públic:

als dirigents intel·lectuals, als quals volia convèncer de la validesa de la seva Art, i als laics com ell, perquè estava convençut (com molts dels seus contemporanis) que s'havia de donar "ciència al poble" i la llengua vulgar era l'instrument apte per fer-ho.

La riquesa i l'abundància del material agrupat aquí per Bonner i Ripoll Perelló, que ha sorprès els mateixos recopiladors del diccionari, com ho confessen en la introducció (presentada en anglès i català per ser fidels al bilingüisme de Llull), serà de gran utilitat per entendre el sistema lulllià i, de retruc, d'altres conceptes de la filosofia, la teologia i la ciència medievals. I és que posar-se a desmuntar el pensament de Llull implica el convenciment que l'operació ens ajudarà a organitzar-lo, a copsar-ne tota la complexitat i, per descomptat, a entendre'l millor. Ben segur que aquest *Diccionari de definicions lullianes* esdevindrà una eficaç eina de consulta.